

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNA GEODETSKA UPRAVA

PREPORUKE ZA STANDARDIZACIJU GEOGRAFSKIH IMENA U
REPUBLICI HRVATSKOJ
– IMENOVANJE VODA KOPNA I MORA

Verzija 1.0

Povjerenstvo za standardizaciju geografskih imena

prosinac 2024.

Sadržaj

1. Predgovor	1
2. Svrha Preporuka	1
3. Pregled stanja	2
4. Zakonodavni okvir	2
5. Povjerenstvo za standardizaciju geografskih imena	2
6. Baze podataka, registri i evidencije geografskih imena	4
6.1. Državna geodetska uprava	4
6.1.1. Registar geografskih imena	4
6.1.2. Registar prostornih jedinica	4
6.1.3. Službeni topografsko-kartografski informacijski sustav (STOKIS)	5
6.1.4. Katastar infrastrukture	5
6.2. Ostale baze podataka, registri i evidencije geografskih imena	6
7. Izvori za prikupljanje geografskih imena	7
7.1. Karte	7
7.1.1. Katastarski plan u mjerilima od 1 : 500 do 1 : 5760	7
7.1.2. Digitalna ortofotokarta u mjerilima od 1 : 1000 do 1 : 5000 i u sitnijem mjerilu ..	7
7.1.3. Hrvatska osnovna karta u mjerilima 1 : 5000 ili 1 : 10 000	8
7.1.4. Detaljna topografska karta u mjerilima od 1 : 25 000 do 1 : 250 000	8
7.1.5. Ostale karte	8
7.2. Posebni registri i ostale publikacije	8
8. Preporuke za imenovanje kopnenih voda i morskih cjelina hrvatskog dijela Jadrana	10
8.1. Imena kopnenih voda	10
8.2. Imena morskih cjelina hrvatskog dijela Jadrana	11
8.3. Postupak (pre)imenovanja geografskih objekata iz skupine „Vode kopna i mora“	12
8.4. Preporuke za (pre)imenovanje geografskih objekata iz grupe „Vode kopna i mora“	13

Privitak I. – Izvadak iz Kataloga geografskih objekata Pravilnika o registru geografskih imena

1. Predgovor

Geografsko ime dodjeljuje se objektu u prostoru kako bi se definirao prostor, odredio položaj imenovanog objekta i omogućila orijentacija te služi kao osnova u komunikaciji pri objašnjavanju prostornih odnosa. Geografska imena razvijaju se kroz stoljeća, uvjetovana su fizičko-geografskim obilježjima prostora, političko-geografskim promjenama, migracijama stanovništva te promjenama u načinu korištenja i upravljanja prostorom. Također, geografska imena identificiraju i odražavaju kulturu, povijesnu baštinu i geografiju nekog područja, naroda i međunarodne zajednice. Dosljednost njihove primjene osnova je učinkovite komunikacije i stoga pridonosi socioekonomskom razvoju. Geografska imena odražavaju kulturne utjecaje i prožimanja i stoga su važan dio kulturne baštine. Geografskim imenima ne identificiraju se samo geografski objekti, već i pojedinci, grupe i narodi.

Svakodnevna komunikacija, formalno obrazovanje i cjeloživotno učenje, znanstvena istraživanja, komunikacijsko-informacijske aktivnosti (u analognom i digitalnom okruženju), spasilačke akcije, prostorno planiranje, donošenje odluka i dokumenata vezanih uz prostorne odnose te druge svakodnevne aktivnosti sadržavaju podatke o prostoru, a geografska imena važan su medij komunikacije o prostoru i u prostoru.

U cilju standardizacije geografskih imena u Republici Hrvatskoj izrađene su preporuke za imenovanje voda kopna i mora, ponajprije hidrografskih kopnenih pojava i prostornih cjelina Jadranskog mora unutar teritorijalne jurisdikcije Republike Hrvatske.

2. Svrha Preporuka

S obzirom na to da ne postoje preporuke za standardizaciju geografskih imena svih geografskih objekata, za mnoga geografska imena nisu određene načelne upute njihova pisanja. Rezultat toga jest nedosljedno, nesustavno i neujednačeno pisanje takvih geografskih imena u sustavu javne uprave, u medijima, popularno-stručnim časopisima, znanstvenim tekstovima, školskim udžbenicima i priručnicima, leksikografskim i geodetsko-kartografskim izvorima.

Zbog različitih metoda i pristupa u prikupljanju prostornih podataka konačni oblik geografskih imena koji dolazi u službenu uporabu nisu obradili svi relevantni stručnjaci. Svrha je Preporuka pridonijeti standardizaciji geografskih imena. Prednosti postojanja standardiziranih geografskih imena posebno dolaze do izražaja u državnoj upravi jer im je osnovna svrha točna i učinkovita administracija te unutardržavna i međunarodna komunikacija, kao i na svim razinama obrazovanja jer su geografska imena temeljni elementi identifikacije i diferencijacije geografskih objekata.

3. Pregled stanja

Do donošenja Zakona o državnoj izmjeri i katastru nekretnina¹ (u daljnjem tekstu: Zakon) problematika geografskih imena nije bila dovoljno razrađena te nije postojalo nacionalno tijelo za standardizaciju geografskih imena, kao ni preporuke za standardizaciju geografskih imena.

Iako sa zakonodavnoga gledišta problematika geografskih imena nije bila uređena, u Republici Hrvatskoj postoji više javnopravnih tijela koja su održavala i održavaju različite baze geografskih imena (endonima i/ili egzonomima), kao što su: Državna geodetska uprava, Državni zavod za statistiku, Hrvatska narodna banka, Hrvatske ceste, Hrvatske vode, Hrvatski hidrografski institut, Institut za hrvatski jezik, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova i dr. Navedene baze nisu međusobno povezane.

4. Zakonodavni okvir

Donošenjem Zakona stvorili su se preduvjeti za povećanje učinkovitosti prikupljanja, upravljanja te razvoj samoga registra propisivanjem nadležnosti za vođenje Registra geografskih imena² (RGI) te osnivanjem Povjerenstva za standardizaciju geografskih imena Republike Hrvatske³ (Povjerenstvo). Navedeno rezultira povećanjem kvalitete, olakšanom primjenom navedenih prostornih podataka te većom dostupnošću tih podataka svim zainteresiranim dionicima.

Do donošenja Zakona, problematika geografskih imena u Republici Hrvatskoj nije bila dovoljno razrađena. Tako je, također prvi put, na temelju Zakona glavni ravnatelj Državne geodetske uprave donio Pravilnik o registru geografskih imena⁴. Navedenim Pravilnikom propisuje se sadržaj, način vođenja i održavanja Registra geografskih imena. Sastavni dio Pravilnika je i Katalog geografskih objekata u kojemu su popisane geografske objektne vrste za koje se prikupljaju geografska imena. Na temelju navedenog Pravilnika glavni ravnatelj Državne geodetske uprave donio je i Specifikaciju registra geografskih imena⁵ kojom se detaljno opisuju karakteristike samog Registra.

5. Povjerenstvo za standardizaciju geografskih imena

Radi jedinstvene standardizacije geografskih imena u Republici Hrvatskoj, a na temelju Zakona, Vlada Republike Hrvatske je 28. ožujka 2019. imenovala prvi saziv Povjerenstva, a 13. travnja 2023. drugi saziv Povjerenstva. Povjerenstvo, kao višedisciplinsko i višeinstitucijsko tijelo, sastavljeno je od stručnjaka iz područja geodezije, geografije, kartografije, hidrografije, jezikoslovlja, povijesti, kulture, međunarodnih odnosa te znanosti i obrazovanja.

¹ Zakon o državnoj izmjeri i katastru nekretnina (NN [112/2018](#), [39/2022](#) i [152/2024](#))

² Registar geografskih imena, [mrežna stranica](#)

³ Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Povjerenstva za standardizaciju geografskih imena, NN [33/2019](#); Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Povjerenstva za standardizaciju geografskih imena, NN [42/2023](#)

⁴ Pravilnik o registru geografskih imena, NN [59/2020](#)

⁵ Specifikacija registra geografskih imena, [dokument](#)

Sukladno s člankom 148. stavcima 1. i 4. Zakona Povjerenstvo obavlja zadaće praćenja provedbe propisa o naseljima i njihove primjene u geografskim imenima, provodi reviziju geografskih imena te po potrebi utvrđuje nova, utvrđuje načela pisanja i uporabe stranih geografskih imena za primjenu u obrazovanju, znanosti, hrvatskoj diplomaciji i dr., daje prijedloge i preporuke standardizacije geografskih imena u Republici Hrvatskoj i stranih geografskih imena. Svrha je preporuka pridonijeti standardizaciji pisanja i primjene geografskih imena. Također, Povjerenstvo daje preporuke za poboljšanje RGI-ja te sudjeluje u radu međunarodnih organizacija koje se bave geografskim imenima.

Poslove standardizacije geografskih imena obavljaju javnopravna tijela sukladno s preporukama Povjerenstva.

Na temelju članka 148. stavka 2. Zakona Vlada Republike Hrvatske imenovala je predsjednika i članove Povjerenstva:

1. Antonio Šustić, ravnatelj Državne geodetske uprave, predsjednik Povjerenstva za standardizaciju geografskih imena
2. članovi Povjerenstva za standardizaciju geografskih imena:
 - dr. sc. Tea Lončar, predstavnica središnjeg tijela državne uprave nadležnog za vanjske poslove
 - Dubravka Đurić Nemeč, predstavnica središnjeg tijela državne uprave nadležnog za kulturnu baštinu
 - Sanja Süto, predstavnica središnjeg tijela državne uprave nadležnog za znanost i obrazovanje
 - Valerija Filipović, predstavnica Hrvatskoga hidrografskog instituta
 - dr. sc. Goranka Blagus Bartolec, predstavnica Instituta za hrvatski jezik
 - dr. sc. Ivana Horbec, predstavnica Hrvatskog instituta za povijest
 - prof. dr. sc. Robert Župan, predstavnik Hrvatskoga kartografskog društva
 - izv. prof. dr. sc. Ivan Zupanc, predstavnik Hrvatskoga geografskog društva
 - mr. sc. Mihela Melem Hajdarović, predstavnica Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža
 - prof. dr. sc. Josip Faričić, predstavnik sveučilišta koje se bavi obrazovanjem i istraživanjem u području geografskih imena
 - izv. prof. dr. sc. Helena Pavletić, predstavnica sveučilišta koje se bavi obrazovanjem i istraživanjem u području geografskih imena.

Stalni vanjski članovi:

- dr. sc. Domagoj Vidović, predstavnik Instituta za hrvatski jezik
- Alan Čaplar, Hrvatski planinarski savez
- doc. dr. sc. Ivana Crljenko, Sveučilište u Zadru, Odjel za nastavničke studije u Gospiću
- izv. prof. dr. sc. Sandra Tamaro, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Filozofski fakultet u Puli

6. Baze podataka, registri i evidencije geografskih imena

U Republici Hrvatskoj postoje ustanove koje izrađuju i održavaju karte, baze podataka, registre i evidencije geografskih imena različitih vrsta objekata.

6.1. Državna geodetska uprava

Državna geodetska uprava (DGU)⁶ središnje je tijelo državne uprave nadležno za, između ostaloga, službenu kartografiju (i arhivsku građu) Republike Hrvatske, vođenje i održavanje RGI-ja, Registra prostornih jedinica (RPJ), Službenog topografsko-kartografskoga informacijskog sustava (STOKIS) i Katastra infrastrukture (KI).

6.1.1. Registar geografskih imena

RGI mrežna je baza u kojoj se evidentiraju i održavaju podatci o geografskim imenima na području Republike Hrvatske za koje je to određeno Zakonom ili posebnim propisima.

RGI je službena osnova za prikupljanje, evidentiranje, obrađivanje, predočavanje, razumijevanje, povezivanje, istraživanje i publiciranje različitih podataka o prostoru, poput izrade različitih zemljovida, statističkih podataka vezanih za prostor, članaka i sl.

U RGI-ju se vode podatci o geografskim imenima razvrstanim u objektne grupe (grupa geografskih objekata koji imaju zajedničke karakteristike), a to su: geografske cjeline, reljefni oblici, vode kopna i mora, otoci i poluotoci, građevine i ostali objekti, područja, naselja, prometnice. Geografska imena navode se uz točke s prostornim koordinatama u geodetskome referentnom sustavu Republike Hrvatske koje označuju točnu lokaciju točkastoga geografskog objekta ili označuju geometrijsko središte arealnog odnosno linearnog objekta.

Sadržaj, način vođenja i održavanja RGI-ja propisan je Pravilnikom o registru geografskih imena.

6.1.2. Registar prostornih jedinica

Registar prostornih jedinica (RPJ)⁷ evidencija je o različitim vrstama prostornih podataka, a osnovan je radi stvaranja službene osnove za prikupljanje, evidentiranje, iskazivanje, razmjenjivanje i povezivanje tih podataka.

U RPJ-u se vode podatci za sljedeće vrste prostornih jedinica: država, županija i Grad Zagreb, grad, općina, naselje, dostavno područje poštanskog ureda, jedinice mjesne samouprave (gradski kotar, gradska četvrt, područje mjesnog odbora), zaštićeno područje, te podatci o

⁶ Državna geodetska uprava, [mrežna stranica](#)

⁷ Registar prostornih jedinica, [o RPJ-u](#)

područjima mjesne nadležnosti katastarskih ureda, kao i podatci o područjima mjesne nadležnosti općinskih sudova, katastarskih općina, katastarskih područja na moru, statističkih krugova, popisnih krugova, ulica, trgova i zgrada s pripadajućim kućnim brojevima.

Podatci o prostornim jedinicama vode se i održavaju u RPJ-u na temelju službenih dokumenata nadležnih tijela koja o prostornim jedinicama donose odluke i druge akte.

Sadržaj, način vođenja i održavanja RPJ-a propisan je Pravilnikom o registru prostornih jedinica⁸.

6.1.3. Službeni topografsko-kartografski informacijski sustav (STOKIS)

STOKIS je informacijski sustav koji omogućava izradu, prezentaciju i dobavu topografskih podataka za službena mjerila: 1 : 25 000; 1 : 50 000; 1 : 100 000; 1 : 250 000.

Sastoji se od temeljne topografske baze (TTB), četiri topografske i četiri kartografske baze.

Temeljna topografska baza (TTB) osnovna je objektno orijentirana baza podataka organizirana sukladno s modelom podataka Hrvatskoga topografskog informacijskog sustava (*Croatian Topographic Information System – CROTIS*), primarno nastala topološkom obradom prikupljenih podataka aerofotogrametrijskog snimanja.

Topografske baze podataka (TB) za određeno mjerilo 1 : 25 000 (TB 25), 1 : 50 000 (TB 50), 1 : 100 000 (TB 100), 1 : 250 000 (TB 250) i dr. uspostavljaju se iz TTB-a prema načelu iz krupnijeg u sitnije mjerilo, metodama modelne generalizacije koje su definirane u odgovarajućim specifikacijama proizvoda.

Kartografske baze podataka (KB) uspostavljaju se iz odgovarajućih topografskih baza podataka za istovjetna mjerila: 1 : 25 000 (KB 25), 1 : 50 000 (KB 50), 1 : 100 000 (KB 100), 1 : 250 000 (KB 250) i dr. metodama kartografske generalizacije koje su definirane u odgovarajućim specifikacijama proizvoda.

Sadržaj, način vođenja, održavanja TTB-a te TB-a i KB-a propisan je Pravilnikom o topografskoj izmjeri i izradi državnih karata i odgovarajućim specifikacijama proizvoda⁹.

6.1.4. Katastar infrastrukture

Katastar infrastrukture (KI)¹⁰ sustav je u kojemu se vode podatci o vodovima, pripadajućim objektima i uređenim područjima elektroenergetske, elektroničke komunikacijske, toplovodne, plinovodne, naftovodne, vodovodne i odvodne infrastrukture, zaštitnim i rezervnim cijevima kad su za navedene vodove iste položene te o drugim objektima, a ovisno o vrsti, vodovi mogu biti podzemni i nadzemni, podmorski i podvodni.

Sadržaj, način vođenja i održavanja KI-ja propisan je Pravilnikom o katastru infrastrukture¹¹.

⁸ Pravilnik o registru prostornih jedinica, NN [37/2020](#)

⁹ Pravilnik o topografskoj izmjeri i izradi državnih karata, NN [15/2020](#)

¹⁰ Katastar infrastrukture, [o KI-ju](#)

¹¹ Pravilnik o katastru infrastrukture, NN [77/2021](#)

6.2. Ostale baze podataka, registri i evidencije geografskih imena

Abecedni popis osnovnih ostalih baza podataka, registara i evidencija geografskih imena:

- [Abecedarij općih izdanja](#) – Leksikografski zavod Miroslav Krleža
- [Abecedni popis država i zemalja i njihovih slovnih oznaka](#) – Hrvatska narodna banka
- [Marine u Hrvatskoj](#) – ACI marine
- [Autobusni kolodvori](#) – Hrvatska gospodarska komora
- [Benzinske postaje](#) – INA d.d.
- [Biskupije](#) – Hrvatska biskupska konferencija
- [Bolnice i zdravstvene ustanove](#) – Ministarstvo zdravstva
- [Carinski uredi](#) – Ministarstvo financija
- [Ceste](#) – Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
- [Pravne osobe Katoličke Crkve](#) – Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije
- [Evidencija vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj](#) – Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije
- [Dječji vrtići](#) – Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih
- [Domovi zdravlja](#) – Ministarstvo zdravstva
- [Granični prijelazi](#) – Ministarstvo financija
- [Hidroelektrane, termoelektrane, vjetroelektrane, plinske elektrane](#) – HEP d.o.o.
- [Hrvatska željeznička mreža](#) – HŽ Infrastruktura
- [Hrvatski pravopis](#) – Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
- [Imena država](#) – Ministarstvo vanjskih i europskih poslova
- [Kulturna dobra](#) – Ministarstvo kulture i medija
- [Lovišta](#) – Hrvatske šume
- [Morske luke](#) – Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
- [Novčane jedinice](#) – Hrvatska narodna banka
- [Osnovne škole](#) – Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih
- [Registar otoka](#) – Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije
- [Planinarski domovi, skloništa i kuće](#) – Hrvatski planinarski savez
- [Područja posebne zaštite vode i aglomeracija](#) – Hrvatske vode
- [Poštanski uredi](#) – Hrvatska pošta
- [Prostorni podatci o moru](#) – Hrvatski hidrografski institut
- [Srednje škole](#) – Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih

- [Statističke baze podataka](#) – Državni zavod za statistiku
- [Šume](#) – Hrvatske šume
- [Termalna vrela/toplice](#) – Ministarstvo zdravstva
- [Tijela zatvorskog sustava](#) – Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije
- [Vjerske zajednice](#) – Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije
- [Zajednički informacijski sustav zemljišnih knjiga i katastra](#) – Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije / Državna geodetska uprava
- [Zaštićena područja](#) – Ministarstvo gospodarstva
- [Zračni promet](#) – Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
- [Željezničke pruge](#) – Vlada Republike Hrvatske

7. Izvori za prikupljanje geografskih imena

Prema procjeni na području Republike Hrvatske postoji između 500 000 i 700 000 prirodnih objekata (objekti koji su oblikovani prirodnim procesima) i društvenih objekata (objekti koje je stvorio čovjek) koji imaju (ili bi trebali imati) svoje geografsko ime.

Izvori za prikupljanje geografskih imena u Republici Hrvatskoj dijele se na karte, posebne registre i ostale publikacije.

7.1. Karte

7.1.1. Katastarski plan u mjerilima od 1 : 500 do 1 : 5760

Katastarski plan (KP) skupni je grafički prikaz katastarskih podataka određenog područja u različitim mjerilima (1 : 500, 1 : 1000, 1 : 2000, 1 : 2880, 1 : 2904 i 1 : 5760), a pokriva cjelokupan teritorij Republike Hrvatske. Katastarski planovi, zbog krupnog mjerila, najzornije prikazuju pojedine dijelove užeg područja obuhvata i geografskih imena na njima, a izvori su i za vodnu i reljefnu (rudinsku) toponimiju. Na (starim) katastarskim planovima geografska imena često su pisana na njemačkom, talijanskom ili mađarskom jeziku, a imaju posebnu vrijednost jer su u lokalnom stanovništvu bila u uporabi za vrijeme izmjere i kartiranja određenoga geografskog područja. U pogledu imena voda kopna katastarski planovi sadrže brojna imena tekućica, jezera, a rjeđe i drugih hidrografskih pojava. Na njima nisu zapisana imena pojedinih morskih cjelina poput zaljeva, uvala i tjesnaca.

7.1.2. Digitalna ortofotokarta u mjerilima od 1 : 1000 do 1 : 5000 i u sitnijem mjerilu

Digitalna ortofotokarta (DOF) predstavlja list karte sastavljen od jedne ortofotografije ili više ortofotografija jedinstvenog mjerila, s izrađenim elementima geografske karte (pravokutnom koordinatnom mrežom, kartografskim znacima za neke objekte, izohipsama, opremljen imenima, kotama, izvanokvirnim podacima i dr.). DOF je izrađen prevođenjem digitalne aerofotogrametrijske snimke (poznatih vrijednosti unutarne i vanjske orijentacije) iz centralne u ortogonalnu projekciju uz uporabu digitalnog modela reljefa odgovarajuće točnosti.

7.1.3. Hrvatska osnovna karta u mjerilima 1 : 5000 ili 1 : 10 000

Hrvatska osnovna karta (HOK) osnovna je geografska karta u mjerilima 1 : 5000 (HOK5) ili 1 : 10 000 (HOK10). Na kartama ovih mjerila nalazi se najveći broj geografskih imena vezan za naselja, otoke i različite reljefne te različite pojave voda na kopnu i prostorne cjeline Jadranskog mora, a kao takve služe kao prioritetni izvor za prikupljanje geografskih imena.

7.1.4. Detaljna topografska karta u mjerilima od 1 : 25 000 do 1 : 250 000

Detaljna topografska karta opća je geografska karta s velikim brojem informacija o mjesnim prilikama prikazanoga područja, koje se odnose na naselja, prometnice, vode na kopnu i more, zemljišne oblike, vegetaciju i granice teritorijalnih područja, a sve dopunjeno s opisom karte. Na topografskoj karti svi navedeni objekti prikazuju se s jednakom važnošću i s određenim stupnjem generalizacije.

7.1.5. Ostale karte

Geografska imena prikupljaju se i iz ostalih karata kao što su pregledne topografske karte sitnijih mjerila, ranonovovjekovne karte s topografskim obilježjima, srednjovjekovne i ranonovovjekovne pomorske karte, karte prvih hidrografskih izmjera Jadrana s početka 19. stoljeća (iz razdoblja francuske i druge austrijske uprave na području današnjih hrvatskih obalnih županija), topografske karte iz prve (josefinske), druge (franciskanske) i treće (francjosefinske) vojne izmjere te opće i tematske karte određenog područja u javnoj uporabi.

7.2. Posebni registri i ostale publikacije

Posebni registri i ostale publikacije važan su izvor za prikupljanje geografskih imena. S obzirom na sadržaj i namjenu, geografska imena prikupljaju se iz izvora kao što su RPJ, ZIS, KI i dr., knjige, rječnici, enciklopedije, leksikoni, crkveni dokumenti, različiti popisi, kulturni sadržaji, priručnici, podatci odgojno-obrazovnih ustanova, institucija, udruga i sl. Imena morskih cjelina na hrvatskom dijelu Jadrana zapisana su na *Croatian Marine Data Geoportal*. On je dio portala *GeoAdriatic* Hrvatskoga hidrografskog instituta. Na tom portalu imena morskih cjelina Jadrana navedena su u sloju „Morska područja”.

U pogledu voda kopna i morskih cjelina Jadrana posebno su važne znanstvene publikacije o hidronimiji i otočnoj toponimiji. Među tim publikacijama mogu se izdvojiti, ne umanjujući znanstveni doprinos ostalih knjiga:

- a) Znanstvene publikacije s imenima jadranskih morskih cjelina i hidrografskih objekata na otocima

Petar Skok, *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima: toponomastička ispitivanja*, Zagreb, 1950.

Petar Šimunović, *Istočnojadranska toponimija*, 1986. / *Toponimija hrvatskoga jadranskog prostora*, Zagreb, 2005.

Vladimir Skračić, *Toponimija vanjskog i srednjeg niza zadarskih otoka*, Zadar, 1996.

Vladimir Skračić (ur.), *Toponimija otoka Pašmana*, Zadar, 2006.

- Vladimir Skračić (ur.), *Toponimija otoka Ugljana*, Zadar, 2007.
- Vladimir Skračić (ur.), *Toponimija otoka Vrgade*, Zadar, 2009.
- Vladimir Skračić (ur.), *Toponimija otoka Murtera*, Zadar, 2010.
- Vladimir Skračić (ur.), *Toponimija otoka Paga*, Zadar, 2011.
- Vladimir Skračić (ur.), *Toponimija kornatskog otočja*, Zadar, 2013.
- Marina Marasović-Alujević i Katarina Lozić Knezović, *Toponimija otoka Šolte*, Split, 2014.
- Vladimir Skračić (ur.), *Toponimija šibenskog otočja*, Zadar, 2016.
- Nataša Bašić-Kosić (ur.), *Hrvatski mjesni rječnik*, Zagreb, 2016.
- Marina Marasović-Alujević i Katarina Lozić Knezović, *Toponimija otoka Drvenika i Ploče*, Split, 2018.
- Joško Božanić i Marina Marasović-Alujević, *Toponimija otoka bivšega života – Svetac i Šćedro*, Split, 2020.
- U pogledu imenovanja geografskih objekata koji se odnose na morske cjeline uz obalni prostor važne su i sljedeće publikacije (kronološki):
- Blaž Jurišić, Toponimika zapadne Istre, Cresa i Lošinja, *Anali Leksikografskog zavoda FNRJ*, 3 (1956.), 3-181.
- Božidar Finka, Obalna toponomastika u sjevernoj zadarskoj regiji, *Radovi instituta JAZU u Zadru*, 6-7 (1960.), 427-451.
- Blaž Jurišić, Iz primorske toponimike zadarskog i šibenskog kraja, *Pomorski zbornik*, 2 (1964.), 985-1011.
- Božidar Finka i Antun Šojat, Obalna toponimija zadarsko-šibenskog kopna i šibenskog otočja, *Onomastica jugoslavica*, 3-4 (1973), 27-65.
- Petar Šimunović, Obalna toponimija Elafitskih otoka, *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 3 (1973.), 467-473.
- Joško Božanić, Onimikon Palagruže, u: *Zbornik Palagruža – jadranski dragulj*, ur. Milan Hodžić, Matica hrvatska: Split – Kaštela, 1996., 97-119.
- Ante Jurić, Suvremena čiovska toponimija, *Čakavska rič* XXXIII, 1-2 (2005.), 145-212.
- Vladimir Skračić i Nataša Šprljan, Toponimija otoka Vira, u: *Otok Vir*, ur. Magaš, Damir, Sveučilište u Zadru i Općina Vir, Zadar, 2016., 475–512.
- Nataša Šprljan, Toponimija i govor otoka Rivnja, *Folia onomastica Croatica*, 27 (2017.), 69-101.
- Katarina Lozić Knezović, Obalni toponimi otoka Brača – prilog Bračkoj toponimiji Petra Šimunovića, *Folia onomastica Croatica*, 27 (2018.), 47-69.

b) Znanstvene publikacije s imenima kopnenih voda

Petar Šimunović, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, Golden marketing—Tehnička knjiga, Zagreb, 2009,.

Božidar Finka, O južnoslavenskim nazivima rijeka u vezi sa slavenskim toponomastičkim atlasom, *Filologija*, 5 (1967.), 47-50.

Dunja Brozović-Rončević, Old-European hydronymy, *Filologija*, 24-25 (1995.), 81-86.

Dunja Brozović Rončević, Hidronimi s motivom vrelišta na povijesnom hrvatskom jezičnom području, *Folia onomastica Croatica*, 6 (1997.), 1-40.

Dunja Brozović Rončević, Hrvatska hidronimija u slavenskom i tzv. staroeuropskom okružju, *Croatica: časopis za hrvatski jezik, književnost i kulturu*, 27 /45-46/ (1998.), 35-55.

Dubravka Ivšić, Predslavenski hidronimi na području Republike Hrvatske koji nisu posvjedočeni u antičkim vrelima, *Folia onomastica Croatica*, 24 (2015.), 43-71.

Vladimir Skračić, Hidronimi na zadarskim otocima i zadarskom kopnu u XIV. i XV. stoljeću, *Folia onomastica Croatica*, 7 (1998.), 221-235.

Mihaela Mesarić, Monika Cindrić i Ines Virč, *Međimurske retencije – ogledi o vodnom fenomenu*, Međimurska priroda – Javna ustanova za zaštitu prirode, Križovec, 2016

8. Preporuke za imenovanje kopnenih voda i morskih cjelina hrvatskog dijela Jadrana

Pravilnikom o registru geografskih imena (prilog Katalog geografskih objekata) izdvojena je objektna grupa „Vode kopna i more”. Ta geografska imena su *hidronimi*. U svjetskoj znanstvenoj literaturi tim pojmom najčešće su obuhvaćena imena svih pojava kopnenih voda i mora, dok se rjeđe hidronimima nazivaju samo imena kopnenih voda, dok se imena morskih cjelina u pojedinim publikacijama nazivaju kolponimi i mareonimi. Objektna grupa „Vode kopna i more” obuhvaća sve hidrografske pojave, koje su poimenično navedene i definirane u spomenutom Katalogu geografskih objekata (Privitak I. *Izvadak iz Kataloga geografskih objekata*).

8.1. Imena kopnenih voda

Znanstvenim istraživanjima arhivskih dokumenata i starih karata utvrđena su mnoga povijesna imena kopnenih voda, na topografskim kartama u različitim mjerilima i na Hrvatskoj osnovnoj karti zabilježeni su hidronimi u sklopu izmjera koje su prethodile izradi tih karata. Terenskim jezikoslovnim istraživanjima utvrđena brojna lokalna (mjesna) imena tih hidrografskih pojava među kojima prevladavaju prirodne, ali u prostoru je mnogo i onih koje su preinačene djelovanjem čovjeka (npr. pregrađivanjem tekućica za potrebe hidroelektrana, korekcijama tokova, hidromelioracijskim zahvatima i dr.) ili su posve antropogenog postanka. Potrebno je uzeti u obzir i višemenost, odnosno činjenicu da se uz toponimski lik koji se koristi kao službeno ime neke hidrografske pojave prakticira sinkronijska upotreba drugih toponimskih likova. Razlikuju se pritom kopnene vode koje se protežu kroz više država pa se u svakoj za isti objekt

koriste različita imena (npr. za Dravu i Dunav), kopnene vode koje se nalaze u prostoru naseljenom govornicima različitih jezika (npr. Raša – Arsa) ili različitih mjesnih govora istog jezika.

Kopnene vode predmet su više zakonskih i podzakonskih akata. Temeljni akt je Zakon o vodama,¹² a za geografska imena kopnenih voda relevantni su *Pravilnik o granicama područja podslivova, malih slivova i sektora*¹³ i *Pravilnik o sadržaju, obliku i načinu vođenja vodne dokumentacije*,¹⁴ kao i *Odluka o Popisu voda I. reda*.¹⁵ U Pravilniku o sadržaju, obliku i načinu vođenja vodne dokumentacije propisani su „sadržaj, oblik i način vođenja vodne dokumentacije, iznos i naplata troškova za izdavanje izvadaka iz vodne dokumentacije, opseg podataka o vodama i vodnom okolišu koje prikupljaju, obrađuju i interpretiraju Hrvatske vode, obveznici dostave tih podataka te rokovi i način dostave tih podataka”, pri čemu se posebno regulira Katastar vodnih tijela koji „čini katastar površinskih vodnih tijela, katastar podzemnih vodnih tijela i registar zaštićenih područja”. Odluci o Popisu voda I. reda dan je popis voda I. reda, koji uključuje „međudržavne vode, priobalne vode, druge veće vode i kanale, te bujične vode veće snage”.

8.2. Imena morskih cjelina hrvatskog dijela Jadrana

Imenima morskih cjelina obuhvaćeni su pojedini dijelovi Jadranskog mora unutar hrvatske državne jurisdikcije koji su prepoznati kao posebne cjeline u različitim publikacijama Hrvatskoga hidrografskog instituta, među kojima je najvažniji mrežno dostupan izvor *Croatian Marine Data Geoportal* (sloj „Morska područja”).¹⁶ Na tom Geoportalu kao i u Registru geografskih imena zabilježena su brojna imena morskih područja u obliku koji ne koristi stanovništvo kopnenih obalnih i otočnih naselja, a k tome, mnoga imena manjih cjelina uopće nisu zabilježena. Mnoge razlike posljedica su uporabe standardnojezičnih i mjesnih oblika kretika (Žirjanski kanal – Žirajski kanal, Silbanski kanal – Sibenski kanal i dr.). Razlike u kartografski kodificiranim imenima morskih cjelina i terenski zabilježenih hidronimskih likova semantičke su prirode i često morfološki nisu velike. Primjerice, kod neupućenih korisnika zabunu može izazvati pojednostavljena etimologija imena uvale Šibenska na Unijama te imena uvala Južnja Šibenska i Zmorašnja Šibenska na Olibu. Neupućeni korisnik topografskih karata mogao bi zaključiti da te uvale imaju neku vezu sa Šibenikom, no riječ je vjerojatno o pogrešnom zapisu imena, tj. zamjeni glasa „s” glasom „š” koja se mogla dogoditi tijekom izmjere kada mjernik nije pravilno zapisao ime koje je čuo od lokalnog stanovništva. Tu izmjenu mogao je napraviti i urednik ili korektor karte, odnosno netko bez odgovarajućih jezikoslovnih i geografskih znanja o prostoru prikazivanja. Navedeni su hidronimi tako na temelju pogrešnog tumačenja dovedeni u vezu s Šibenikom iako se odnose na Silbu, a s obzirom na činjenicu da

¹² Zakon o vodama (NN [66/2019](#), [84/2021](#) i [47/2023](#)).

¹³ Pravilnik o granicama područja podslivova, malih slivova i sektora (NN [97/2010](#), [31/2013](#)).

¹⁴ Pravilnik o sadržaju, obliku i načinu vođenja vodne dokumentacije (NN [120/2010](#)).

¹⁵ Odluka o Popisu voda I. reda (NN [79/2010](#)).

¹⁶ <https://hhi.maps.arcgis.com>, sloj “Morska područja”.

su Sibenjani tijekom prošlosti imali veliku ulogu u jedrenjačkoj plovidbi na Jadranskom moru. Uz spomenute razlike postoje i razlike uvjetovane čestim političkim mijenama na Jadranu kao i jezičnim doticajima i prožimanjima, ponajprije između hrvatskoga jezika i mletačkoga idioma talijanskog jezika.

8.3. Postupak (pre)imenovanja geografskih objekata iz skupine „Vode kopna i mora”

Nadležnost nad imenima objekata iz objektne grupe „Vode kopna i mora” nigdje nije izrijekom propisana. Pravna osoba *sui generis* (na koju se primjenjuju propisi koji vrijede za ustanove) nadležna za upravljanje kopnenim vodama su Hrvatske vode. Upravljanje morskim prostorima u nadležnosti je različitih javnopravnih tijela Republike Hrvatske te jedinica područne (regionalne) uprave i lokalne samouprave. Zaštita kopnenih voda i mora u nadležnosti je javnih ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode (nacionalni parkovi, parkovi prirode i javne ustanove za ostala zaštićena područja). Hrvatski hidrografski institut je javna ustanova nadležna za hidrografsku izmjeru te izradu pomorskih karata i drugih publikacija relevantnih za navigaciju u hrvatskom dijelu Jadrana. Te pravne osobe nadležne su donositi odgovarajuće odluke i dokumente koje se odnose na kopnene vode i morske cjeline pa bi trebale biti uključene u aktivnosti (pre)imenovanja kopnenih voda i morskih cjelina.

Ime hidrografskog objekta ili dijela objekta koji se nalazi u naselju (npr. antropogeno jezero) u nadležnosti je predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave u kojemu je naselje. (Pre)imenovanje objekata iz objektne grupe „Vode kopna i mora” za koje ne postoji zakonska regulativa prema kojoj bi poslove standardizacije geografskih imena provodilo neko javnopravno tijelo obavlja Državna geodetska uprava, kao središnje tijelo državne uprave nadležno za vođenje i održavanje Registra geografskih imena.

Preporučuje se da javnopravna tijela u postupak standardizacije imena iz objektne grupe „Vode kopna i mora” uključe stručnjake iz područja hrvatskoga jezika (onomastičare), geografije, geodezije, kartografije i povijesti te da se služe *Metodologijom postupanja u standardizaciji geografskih imena u bazi Registra geografskih imena*¹⁷ i *Preporukama za pisanje geografskih imena na kartama i u ostalim publikacijama*. Prije donošenja odluke o (pre)imenovanju prijedlog bi trebalo dostaviti Povjerenstvu za standardizaciju geografskih imena koje će dati stručno mišljenje.

U postupku (pre)imenovanja u obzir se uzima ime usklađeno s ovim Preporukama za imenovanje voda kopna i mora.

U postupku preimenovanja preuzima se postojeći popis imena voda kopna i mora koji je sastavni dio Registra geografskih imena.

Uz nominativ imena kopnenih voda i morskih cjelina hrvatskog dijela Jadrana u Registru geografskih imena navode se genitivni i lokativni oblici koje donosi Povjerenstvo za standardizaciju geografskih imena. Preporuka je da akt o (pre)imenovanju kopnenih voda i

¹⁷ Metodologija postupanja u standardizaciji geografskih imena, [dokument](#)

mora uključuje navedene oblike riječi.

8.4. Preporuke za (pre)imenovanje geografskih objekata iz grupe „Vode kopna i mora”

Ustavom Republike Hrvatske određeno je da je hrvatski jezik službeni jezik u Republici Hrvatskoj, a pismo latinica. Stoga imena objekata iz objektne grupe „Vode kopna i mora” trebaju biti usklađena s pravopisnim normama hrvatskoga standardnog jezika.

Dvojezična uporaba imena voda kopna i mora regulira se posebnim zakonima, uz primjenu pravopisnih načela jezika na kojemu se, uz hrvatsku inačicu na prvom mjestu, takvo ime piše (npr. Mirna/Quieto).

Pri (pre)imenovanju preporučuje se:

- a) zadržati prihvaćena imena objekata iz objektne grupe „Vode kopna i mora” ako su u skladu s jezičnim normama (npr. Sava, Drava, Zrmanja, Vransko jezero, Kvarnerić, Splitska vrata)
- b) radi očuvanja lokalnog identiteta i kulturne baštine pojedini objekti iz objektne grupe „Vode kopna i mora” u Registru geografskih imena trebaju se:
 - zabilježiti u svim uporabnim oblicima (npr. Velarska vala i Pantera)
 - preimenovati na temelju prijedloga nadležnog tijela lokalne samouprave u skladu s leksikom (imenima) koji je povezan s prostorom u kojemu se nalazi imenovani objekt ako se u svakidašnjoj upotrebi redovito prakticira toponimski lik koji nema status službenog imena (npr. Žirajski kanal umjesto Žirjanski kanal, Sibenska vala umjesto Šibenska uvala)..

predsjednik Povjerenstva za
standardizaciju geografskih imena

GLAVNI RAVNATELJ
DRŽAVNE GEODETSKE UPRAVE

Antonio Šustić, dipl. ing. geod.

3. VODE KOPNA I MORA

Objektna grupa reljefni oblici obuhvaća vrste objekata kopnenih reljefnih oblika.

VRSTA OBJEKTA	DEFINICIJA OBJEKTA
stalna rijeka	Stalna tekućica koja teče pod utjecajem sile teže. Stalne rijeke uvijek imaju vode.
periodična rijeka	Rijeka koja ima vode samo u određeno doba godine kada ima više padalina nego što je isparavanje. Takvi tokovi su poznati u našim krajevima pod imenom sušice i suvaje.
stalni potok	Kratak i vodom siromašan vodeni tok hranjen padalinama. Od rijeke se razlikuje kraćom duljinom toka, manjom širinom i količinom vode.
periodični potok	Potok koji periodično presušuje. Obično teče dnom suhe doline, a vode ima samo poslije kiša ili proloma oblaka.
stalni kanal	Umjetni vodeni tok sa stalnom vodom izgrađen za plovidbu, natapanje ili odvodnjavanje.
periodični kanal	Umjetni vodeni tok s periodičnom vodom najčešće za natapanje i odvodnjavanje.
vrelo, izvor	Mjesto gdje voda prirodnim putem izbija, izvire na površinu.
izvor ponornice	Mjesto na kojem stalna ili povremena tekućica u krškom kraju izvire na površinu i teče vododrživom površinom.
ušće ponornice	Mjesto na kojem stalna ili povremena tekućica u krškom kraju ponire kroz ponor ili pukotine u kršu.
ušće	Mjesto gdje se tekućica ulijeva u more, jezero, močvaru ili drugu tekućicu.
izvor mineralne i termalne vode	Izvor vode sa znatnijim količinama mineralnih sastojaka i plinova, što im daje poseban miris i okus i temperaturama višim od 20°C (uglavnom više od srednje srpanjske temperature kraja u kojem izvire).
rukavac	Izdvojeno riječno korito nastalo diobom glavnog korita rijeke.

VRSTA OBJEKTA	DEFINICIJA OBJEKTA
estavela	Mjesto gdje uvire rijeka ponornica. Za vrijeme visokih voda ponor ne može progutati svu nadolazeću vodu i on počne izbacivati vodu iz ponora. Česta pojava u krškom prostoru.
ponor	Vertikalna ili horizontalna pukotina s ravnim ili koso položenim kanalima u kojem stalno ili povremeno ponire ili nestaje površinski vodeni tok.
klanac, klisura, kanjon	Klanac je duguljast, uzak i dubok usjek strmih strana među uzvisinama; nastaje erozijom stijena djelovanjem tekućica, a može biti rasjedno predisponiran. Klisura je uska i duboka dolina strmih stjenovitih strana; nastaje prevladavanjem dubinske erozije nad bočnom. Kanjon je duboka i uska riječna dolina strmih, gotovo okomitih strana (Zrmanja, Krka, Cetina).
slap, vodopad, buk, kaskada, brzac	Voda koja se iz rijeke ili jezera naglo ruši, pada s visine.
riječni otok, ada	Vodom uvijek okružen dio kopna u koritu rijeke. Čest je u sporo tekućim ravničarskim rijekama.
jezero	Prirodna ili umjetna udubina na kopnu ispunjena vodom.
skupina jezera	Više jezera na istom geografskom području (npr. Plitvička jezera).
ribnjak	Umjetno jezero ili prostor s vodom uređen za uzgoj ribe.
bara	Područje plitke stajaće vode s močvarnom vegetacijom.
mrtvaja, mrtvica	Riječni oblik koji nastaje bočnom erozijom (npr. prilikom spajanja dva zavoja rijeke).
more	Velika cjelina Zemljine površine ispunjena slanom vodom; dio je svjetskog mora.
morski predio	Dio mora bez samostalnog određenja i čvrstih granica.
zaljev	Dio mora koji je s tri strane okružen kopnom i u plovnoj vezi s morem.
uvala	Dio mora uvučen u kopno.
uvalica	Manja uvala.

VRSTA OBJEKTA	DEFINICIJA OBJEKTA
zaton	Manji zaljev koji prodire dublje u kopno. Obično širi u sredini, a uži otvor ga spaja s otvorenim morem.
draga, dražica, suhodoline	Manji zaljev nastao potapanjem donjih dijelova suhih kopnenih dolina i udolina.
morski kanal	Dug, sužen morski prolaz koji se pruža između obale i otoka ili između samih otoka.
morski prolaz	<ol style="list-style-type: none"> 1) Prolaz koji spaja dva dijela istog mora; 2) Ulaz u zaljev ili luku između dva rta ili otoka (npr. Splitska vrata); 3) Prolaz koji spaja dva morska kanala.
ždrilo, ždrelac, ždrijelac	Uzak i kratak morski prolaz između dviju obala (npr. Novsko ždrilo).
jaruga, jarak	Uska strma udubina kojom se slijeva voda.
lokva, močilo	Sabiralište voda; udubina ispunjena vodom, bez izvora napajanja i otjecanja.
morska pličina, plitvac, plićak	<ol style="list-style-type: none"> 1) Podmorje nad kojim razina mora nije visoka, ali je dubina mora dovoljna da se i za oseke plovidba odvija bez opasnosti; 2) Podmorje mnogo pliće od okolnog podmorja.